

IVAN MIRNIK

Arheološki muzej u Zagrebu

NALAZI NOVCA S MAJSANA

(tfcblè i-2)

UDK 904:737(487.13)"-1/+1&"

Izvorni znanstveni rad

Autor obrađuje trideset i devet primjeraka novca nađenih prigodom iskopavanja i istraživanja značajnog arheološkog nalazišta na otočiću Majsanu u Pelješkom kanalu. Vremenski raspon numizmatičkih nalaza s Majsana rasteže se od 2. st. p. n. e. pa sve do 19. st. n. e. Najzanimljiviji novac pripada vremenu bizantske dominacije; od toga trinaest primjeraka čini ostavu izgublenu poslije godine 574/4.

Na otočiću Majsanu, smještenom posred Pelješkog kanala, jugoistočno od Orebića (danas napuštenom, osim kad ga za vrućih ljetnih dana posjete kupaći), tokom više stoljeća odvijao se život. Tu su se usrednjem vijeku odigrali i važni povijesni događaji zabilježeni u pisanim izvorima. O svemu nam danas svjedoče ostaci antičkih, ranokršćanskih i srednjovjekovnih građevina, među kojima se ističu ruševine monastičkog kompleksa. Iskopavanja na Majsanu vodio je akademik dr Cvito Fisković, kojem zahvaljujemo na ustupljenom materijalu. Iako, na žalost, nije ostvareno izdavanje monografije o Majsanu, rezultati istraživanja objavljuvani su na više mjesta¹, te se iz tih radova može dobiti cjelovita slika života na Majsanu od prethistorije pa nadalje.

¹ C. FISKOVIC, Arheološke bilješke s Pelješca. *Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku*, 55/1953, 231-232; M. ZANINOVIC. Neki primjeri smještaja antičkih gospodarskih zgrada u obalno-otočkom području Dalmacije, *Arheološki radovi i rasprave*, 4-5/1967, 360-381; C. FISKOVIC: Tri ranokršćanske lucerne s Majsana. *Adriatica praehistorica et antiqua. Miscellanea Gregorio Novak dicata*. (Zagreb 1970), 689-198; C. FISKOVIC. Prilog zaštiti kulturne baštine na području korčulanske općine. *Korčulanski zbornik*, 2/1972, 165-

-166; I. FISKOVIC. *Kulturno-umjetnička prošlost Pelješkog kanala*. (Split 1972), 17; I. FISKOVIC. O ranokršćanskim spomenicima naronitanskog primorja. Dolina rijeke Neretve od prethistorije do ranog srednjeg vijeka, *Izdavanja Hrvatskog arheološkog društva*, 5 (Split 1880), 213; C. FISKOVIC. Ranosrednjovjekovne ruševine na Majsanu. *Starohrvatska prosvjeta*, 3. ser., 11/1981, 137-162; C. FISKOVIC. Ranokršćanska memorija i groblje na Majsanu. *Starohrvatska prosvjeta*, 3. ser. 13/1963, G&-80.

Arheološka iskopavanja i istraživanja lokaliteta na Majsanu dala su sveukupno trideset i devet primjeraka novca — izuzmimo jedan nalaz koji nije novac u pravom smislu riječi (spintrija, kat. br. 3). To nije neka velika količina novca, ukoliko se usporedi s novcem nađenim u toku iskopavanja nekih drugih nalazišta, no ipak dopušta datiranje pojedinih dijelova arhitekture i donošenje zaključaka u vezi s opticajem pojedinih vrsta novca u tim priobalnim krajevima naše zemlje tokom više stoljeća.

Među primjercima novca s Majsana 8 je primjeraka pripadalo razdoblju antike, 29 komada srednjem vijeku i 2 komada novom vijeku. Najveći dio novca pripada vremenu od 6. do 15. stoljeća. Najstariji do sada nađeni primjerak novca iskovan je u 2. st. p. n. e., u vrijeme kad počinje prvi priticaj italskog novca u Ilirik. To je *as* s prikazom Janove glave na licu i rostruma na naličju (Katalog br. 1), vrlo izlizan zbog dugog vremena u opticaju. Iz prvog ili drugog stoljeća našeg računanja vremena datira rijetka, ali dosta oštećena bordelska markica (Kat. br. 3), vrlo zanimljiv nalaz, koju je vlasnik probušenu nosio, po svoj prilici, na traci oko vrata kao uspomena na boravak u jednom od većih centara carstva, možda Saloni, Akvileji, ili čak samom Rimu. Drugo je stoljeće zastupljeno jednim sestercijem Faustine Starije (Kat. br. 2), treće s dva loše sačuvana primjerka, kako se čini, iz druge polovice stoljeća, (Kat. br. 5—6) dok je četvrto stoljeće ostavilo tri loša primjerka (Kat. br. 6—8), koje je gotovo nemoguće odrediti, zbog dugog vremena u opticaju, nešto zbog loše kvalitete kovine i blizine mora koja je ubrzala koroziju.

Najzanimljiviji primjerci pripadaju 6. st. n. e. — oni su ujedno i najbrojniji — 24 komada brončanog novca raznih nominala. Jedan je dio nađen sporadično, dok je 13 primjeraka nađeno u kanalu sjeverno od objekta i čini skupni, posve zatvoren i datiran nalaz. On je objavljen u cijelosti na drugom mjestu². Sadržaj izgubljene kesice, upale u kanal, iznosio se 460 *nummia*, a sastoje se od 10 *folles* i 3 polufolisa. Zastupljena su samo dva bizantsika cara: Justinijan I (527—565) i Justin II (565—578), prvi sa pet, a drugi s osam primjeraka. Od kovnica je najbolje zastupljena ona u Konstantinopolisu, slijedi zatim *Thessalonica* a za njom *Nicomedia*, *Cyzicus* i *Antiochia*. Kako su se u to vrijeme stavljale na novac i godine vladanja pojedinog cara, datiranje ovog skupnog nalaza ne predstavlja teškoću. Najstariji je primjerak iskovan petnaeste godine vladanja Justinijana I, tj. 541/2. god., a posljednja dva desete godine vladavine Justina II, odnosno 574/5. god., te ta godina predstavlja *terminus post quem*. Premda malen, ovaj skupni nalaz zauzima dosta važno mjesto među bizantskim ostavama ovih krajeva.

Od ostalih pojedinačnih nalaza tog razdoblja s Majsana spomenimo i *follis* Anastazija I (491—518) (Kat. br. 9), više polufolisa i denakumija Justinijana I (Kat. br. 10—14): Justina II (Kat. br. 15—19), među kojima je najmlađi polufolis iz desete godine vladavine Justina II, tj. iz 574/5. Nakon toga slijedi cenzura od više stoljeća, sve do bakrenog tetarterona Aleksija I Komnena (1081—1118) (Kat. br. 20), kovanog ili u

² I. MIRNIK. Ostava bizantskog novca s Majsana. *Numizmatičar*, 5/1982, 141—146.

Konstantinopolisu ili u Tesaloniki. Primjerak je dosta izlizan i govori o intenzivnom opticaju. Nađen je i jedan zdjeljčasti primjerak, po svoj prilici »barbarski« kov. 12. ili 13. st. (Kat. br. 21).

Među novcem s Majsana samo su dva srebrna. To su dva sitna i zdjeljčasta pikola, od kojih stariji pripada mletačkom duždu Enriku Dandolu (1192—1205) (Kat. br. 22), dok je drugi iskovan u vrijeme padovanske republike u vremenu između 1271. i 1328. (Kat. br. 23). I jedan i drugi srebrnik nađeni su u nasipu uz crkvu godine 1965. Mletačkih pikola bilo je, uz veroneške, dosta u opticaju na našoj obali u 13. st., jer ih se nalazi i pojedinačno i na skupu; spomenimo ostave iz okolice Splita³, Nerežišća na Braču⁴ i Slatina na Ciovu⁵. Pred crkvom je iskopan i probušeni bakrenik Ferdinanda I Napuljskog (1459—1494) (Kat. br. 24), kakvih je također dosta nađeno u Dalmaciji.

Od dva najmlađa novca s Majsana jedan pripada 17—18 st. i bio je najčešće nominala u opticaju u mletačkim posjedima u Dalmaciji i Albaniji. Nalazi ga se pojedinačno u velikom broju, a sedamdesetih je godina ovog stoljeća u Zlarinu u zidu neke stare kuće otkrivena čak i ostava takvih gazzetta. Vremenski raspon veći od dvadeset stoljeća zaključuje apoen od četiri krajcara Franje Josipa I (1848—1916) iz godine 1861.

Valja spomenuti da je na Majsanu svojevremeno pronađen zlatnik ugarskog kralja Vladislava II (1490—1516) iz godine 1514, danas u privatnom vlasništvu⁶.

OPIS NOVCA

a) Pojedinačni nalazi

1. Rim, Republika, as, c. 196—151. g. p. n. e.

Av: Dvostruka, lovorom ovjenčana Janova glava.

Rv: R|OMA dolje; iznad: prova ratnog broda d.

(AE, 31 mm, 22,70 g; vrlo izlizan, zelena, djelomično oštećena patina; nađen god. 1967. kod sjevernog zida cisterne u dubini od 2,40 m)

2. Rim, Carstvo, Faustina Starija (—140. g. n. e), sestercij

Av.: [DI]VA FAV[STINA]. Poprsje Faustine I u nabranoj odjeći d.; kosa valovita i umjetnički spletena na tjemenu; iznad čela niz bisera.

³ I. MAROVIC, Stanje i problemi numizmatičkog kabineta Arheološkog muzeja u Splitu. *Numizmatičke vijesti*, 13/1966, 24, 30.

⁴ I. MIRNIK. Skupni nalaz sitnog srebrnog novca XII—XIV stoljeće iz Nerežišća. *Numizmatičke vijesti*, 21/1974, 32, 22—31.

⁵ F. BULIC. Due ripostigli di denari o piccoli di Spalato. *BuUetino di archeologia e storia dalmata*, 18/1897, 125; C. STOCKERT. Ripostiglio di piccoli di Spalato trovati sull' isola

Bua. *BuUetino di archeologia e storia dalmata*, 34/1911, 1¹²; D. M. METCALF. *Coinage in the Balkans 820—1355*. (Thessaloniki 1965), 189I--190; I. MIRNIK. Coin Hoards in Yugoslavia. *British Archaeological Reports, International Series*, 95/1981, 115, 532.

⁶ C. FISKOVIC. Arheološke bilješke s Pelejšća. *Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku*, 55/1953, 231, opaska.

Rv.: AE[TER NI]TAS. Aeternitas, u nabranoj odjeći, sjedi 1. na prijestolju; u desnici drži pticu feniks na kugli (d., s nimbom); u ljevici koso dugačko žezlo, S C u egzergu.

(AE, 31 mm, 24,10 gr; Cohen II, br. 15, str. 414—415; Mattingly, IV, br. 1487, str. 239; RIC, III, br. 1156, str. 166; nađen uz temelje trijema pred ulazom, god. 1965.)

3. Rim, rano Carstvo, spintrija (markica za javnu kuću)

Av.: na krevetu leži žena na 1. boku; iza nje muškarac.

Rv.: VII

(AE, 20,5 mm, 3,17 gr; probušen i korodiran; Bernhart, II, Tab. 33, 1—17, nađen god. 1967. s vanjske strane hipokausta na dubini od 0,30 m)

4. Rim, Carstvo, možda Kvintil (270)

(AE, 22 mm, 1,94 gr; vrlo korodirani primjerak; nađen god. 1968. u turnjačnici gotovo na površini)

5. Rim, Carstvo, možda Aurelijan (270—275)

Av.:]ELI[; lovorom ovjenčana glava cara d.

Rv.: možda tipa RESTITVTOR ORIENTIS; Sol stoji 1., desnica podignuta, u ljevici drži kuglu; ? siscijanska kovnica.

(AE, 18 mm, 2,20 gr; vrlo izlizan i korodiran primjerak; nađen god. 1967. u izlaznom hodniku prema istoku, blizu grobnice.)

6. Rim, kasno Carstvo, postkonstantinsko doba, 4. st. n. e., možda tipa GLORIA ROMANORVM

(AE, 16 mm, 2,70 gr; vrlo nečitak primjerak; također iskopan god. 1967. u izlaznom hodniku prema istoku, blizu grobnice.)

7. Rim, kasno Carstvo, 4. st. n. e.

(AE, 14 mm, 0,90 gr; vrlo izlizan i korodiran primjerak, nađen god. 1963. na površini uz sjevernu kulu)

8. Rim, kasno Carstvo, 4. st. n. e.

(AE, 14 mm, 0,90 gr; vrlo izlizan i korodiran primjerak, nađen god. 1963. sjeverno od sklopa)

9. Bizant, Anastazije I (491—518), 20 nummia, konstantinopolitanska kovnica, poslije 512. g. n. e.

Av.: [DNAJNASTA [SIVP]PAV[G]. Poprsje cara d., bez brade, s dijademom, u oklopu i plastu.

Rv.: K veliko, križ 1., A d.

(AE, 25 X 30 mm, 8,85 gr; Wroth nema; Tolstoj I—II, si. br. 38, str. 187—188; Hahn I, br. 33; nađen uz zapadni zid memorije, dislociran, iznad razine starohrvatskog groba)

10. **Bizant, Justinijan I (527—565), 20 nummia, antiohijska kovnica**

Av.: DNIVSTINIANVSPPAVC. Poprsje Justinijana, golobradog, d.; s dijademom, u oklopu i plastu; biserna kružnica.

Rv.: K veliko; 1. dugački križ — A-N/T-X; d. A; biserna kružnica.

(AE, 27 mm, 7,67 gr; Sabatier I, tab, XIV br. 10; str. 184, br. 51; Wroth nema; Tolstoj nema; si. Hahn br. 132; nađen god. 1965. u atriju)

11. **Bizant, Justinijan I (527—565) 20 nummia, Thessalonica, iza 562.**

Av.: D]NI[VSTINI ANIVSPPAVC. Poprsje Justinijana, bez brade, licem; ima šljem s perjanicom; u oklopu; u desnici drži kuglu s križem; ljevicom drži štit s prikazom konjanika i Barbara.

Rv.: K veliko; A/N/N/O 1.; gore križ; d. A; dolje TES.

(AE, 22,5 mm, 5,19 gr; Sabatier nema; Wroth nema; Tolstoj nema; si. Hahn br. 180; nađen god. 1965. u atriju)

12. **Bizant, Justinijan I (527—565), 20 nummia, ? salonitanska kovnica**

Av.: D[NIVSTINI] ANVSPP; poprsje Justinijana d.; u oklopu i plastu; s dijademom.

Rv.: K

(si. Sabatier tab. XIV, br. 14; br. 55, str. 185; Wroth nema; Tolstoj br. 397, str. 356; Hahn br. 250; nađen južno od kuhinje)

13. **Bizant, Justinijan I (527—565), 20 nummia, konstantinopolitanska kovnica, 552/3.**

Av.: DNIVSTI[NI] ANVSJPIC. Poprsje Justinijana d., bez brade, s dijademom; u oklopu i plastu.

Rv.: I veliko; 1. A/N/N/O; gore križ; X/X/VI; dolje P.

(AE, 16,5 mm, 2,50 gr; Sabatier nema; Wroth I, br. 133, str. 38; Tolstoj, br. 418, str. 359; Hahn br. 101; iskopan u hodniku prema kuhinji)

14. **Bizant, Justinijan I (527—565), 10 nummia, rimska kovnica**

Av.: DNIVST[]; poprsje Justinijana d.; golobradog; s dijademom; u oklopu i plastu.

Rv.: I između dvije šesterokrake zvijezde; u vijencu

(AE, 16,5 mm, 5,05 gr; si. Sabatier, tab. XVI, br. 26; br. 109, str. 190; Wroth nema; Tolstoj br. 447, str. 364; Hahn br. 227; nađen god. 1968. u ulaznoj komori zajedničke grobnice na dubini od 1,5 m)

15. **Bizant, Justin II (565–578), 20 nummia, Cyzicus, 574/5. g. n. e.**

Av.: DNIVS]TI [] Justin II i Sofija sjede licem na dva prijestolja

Rv.: K veliko u polju; 1. A/N/N/O; gore križ; d. X; KYZ u egzergu.

(AE, 21 mm, 4,56 gr; Vroth br. 188–189, str. 91; Tolstoj br. 199, str. 453; Hahn br. 51 a/10; nađen uz južni zid kuhinje)

16. **kao gore**

(AE, 20 mm, 4,21 gr; korodiran primjerak; nađen uz južni zid kuhinje)

17. **kao gore**

(AE, 22,5 mm, 3,90 gr; korodiran primjerak; nađen uz zid kuhinje izvan arhitekture sklopa)

18. **kao gore**

(AE, 20 mm, 4,44 gr; korodiran primjerak; nađen jugoistočno od sklopa)

19. **Bizant, Justin II (565–578), 20 nummia, Thessalonica, 574/5.**

Av.: natpis nečitak; Justin II i Sofija sjede, licem, na dva prijestolja.

Rv.: K; A/N/N/O 1.; gore 0E, iznad križ; d. X; dolje TES.

(AE, 22 mm, 5,19 gr; nečitak primjerak; Wroth I, br. 117–8, str. 85; Tolstoj III–IV, br. 184, str. 451; Hahn br. 70e/10; nađen god 1965. u glavnom hodniku)

20. **Bizant, Aleksije I Komnen (1081–1118), ? konstantinopolitanska kovnica, tetarteron**

Av.: natpis nečitak; poprsje Aleksija I, bradatog, licem; u desnici drži žezlo s križem; odjeven u draguljima posutu odjeću.

Rv.: grčki križ sastavljen od dragulja, na stepenastom postolju; na krajevima kugle; u sredini X; C — \$; AV — A u kutovima.

(AE, 19 mm, 2,77 gr; izlizan primjerak; Wroth II, br. 50–51, str. 551; Morrisson II, tip 3, str. 685; br. AE/16, tab. XCV; nađen uz sjevernu kulu iza ćelija)

21. **? Bizant 12/13. st., neidentificiran**

Av.: MP 6Y, Bogorodica stoji, licem.

Rv.; Bogorodica d. kruni cara 1.

(AE, 22 mm, 1,41 gr; okrnjen; nađen god. 1967. u uskoj prostoriji u začelju sklopa ćelija)

22. Mleci, Enrico Dandolo (1192—1205), piccolo scodellato

Av.: +ENRIGDVX; u polju križ u kružnici.

Rv.: +~MARCV~; u polju križ u kružnici.

(AR, 14 mm, 0,37 gr; Papadopoli I, br. 3, str. 87; CNI VII, br. 11, str. 28; nađen god. 1965. podalje od pročelja srednjovjekovne crkve)

23. Padova, Republika (1271—1328), piccolo scodellato

Av.:]CIVITAS[; u polju šesterokraka zvijezda u bisernoj kružnici.

Rv.: +DEPADVA+; u polju šesterokraka zvijezda u bisernoj kružnici.

(AR, 12,5 mm, 0,19 gr; dvostruki kov, oštećeni rubovi; CNI VI, br. 9, str. 183; nađen god. 1965. uz južni zid srednjovjekovne crkve)

24. ? Napulj, Ferdinand I (1458—1494)

Av.: FERDINANDVS · REX; glava kralja sa zrakastom krunom d.

Rv.: EQVIT[AS REGNI]; u polju orao raširenih krila; T u egzergu.

(AE, 18,5 mm, 1,70 gr; probušen, izlizan; nađen god. 1966. u nasipu pored srednjovjekovne crkve)

25. Dalmacija pod mletačkom upravom, 17. st, Zadar, gazzetta

Av.: rozeta/DALMA/ET/ALBAN · /rozeta.

Rv.: SAN*MARC*VEN*; u polju lav sv. Marka s eliptičnom aureolom; *II* u egzergu.

(AE, 29 mm, 5,28 gr; korodiran primjerak; si. CNI VI, br. 38, str. 622)

26. Ugarska, Franjo Josip I (1848—1916), 4 krajcara, 1861 Kremnitz

Av.: K. K. OESTERREICHISCHE.SCHEIDEMttNZE; U polju dvoglavi orao

Rv.: 4/1861/B u vijencu

(AE, 27 mm, 12,62 gr; oštećen primjerak; Miller v. Aichholz, str. 339)

b) skupni nalaz**27. Bizant, Justinijan I (527—565), 40 nummia, Constantinopolis, 541/2.**

(AE, 39 mm, 21,11 gr; Sabatier nema; si. Wroth I, br. 61, str. 32; si. Tolstoj, I—II, br. 109, str. 312; si. Hahn br. 959/15)

28. Bizant, Justinijan I (527—565), 40 nummia, Constantinopolis, 544/5.

(AE, 37 mm, 19,22 gr; Sabatier nema; Wroth nema; Tolstoj nema; Hahn br. 95a/18)

29. **Bizant, Justinijan I (527—565), 40 nummia, Constantinopolis, 545/6.**
(AE, 34 mm, 19,88 gr; Sabatier nema; si. Wroth br. 76, str. 33; Tolstoj br. 124, str. 314; Hahn br. 95a/19)
30. **Bizant, Justinijan I (527—565), 40 nummia, Constantinopolis, 547/8.**
(AE, 33 mm, 18,62 gr; Sabatier nema; Wroth br. 82, str. 133; Tolstoj I—II, br. 133, str. 315; Hahn br. 95a/21)
31. **Bizant, Justinijan I (527—565), 40 nummia, Constantinopolis, 555/6.**
(AE, 31 mm, 15,45 gr; Wroth nema; Tolstoj nema; Hahn br. 95a/29)
32. **Bizant, Justin II (565—578), 40 nummia, Constantinopolis, 569/70.**
(AE, 32,5 mm, 14,22 gr; Wroth I, br. 46, str. 79; Tolstoj I—II, br. 78, str. 435; Hahn II, br. 43/5)
33. **Bizant, Justin II (565—578), 40 nummia, Constantinopolis, 574/5.**
(AE, 30 mm, 15,25 gr; Wroth br. 74, str. 81; Tolstoj I—II, br. 88, str. 436; Hahn II, 43c/10)
34. **Bizant, Justin II (565—578), 40 nummia, Nicomedia, 568/9.**
(AE, Wroth I, br. 132, str. 87; Tolstoj III—IV, br. 115, str. 439; Hahn II, br. 46a/4)
35. **Bizant, Justin II (565—578), 40 nummia, Cyzicus, 575/575.**
(AE, 30 mm, 12,56 gr; Wroth I, br. 180, str. 90; Tolstoj III—IV, br. 149, str. 444; Hahn II, br. 50b²/10)
36. **Bizant, Justin II (565—578), 40 nummia, Antiochia, ? 566/7.**
(AE, 33,5 mm, 13,37 gr; Hahn br. 55a/2)
37. **Bizant, Justin II (565—578), 20 nummia, Thessalonica, 569/70.**
(AE, 21,5 mm, 5,50 gr; si. Wroth br. 111, str. 85; si. Tolstoj, III—IV, br. 176, str. 450; Hahn br. 70a/5)
38. **Bizant, Justin II (565—578), 20 nummia, Thessalonica, 569/70.**
(AE, 22 mm, 5,46 gr; Wroth I, br. 111, str. 85; Tolstoj III—IV, br. 176, str. 450; Hahn br. 70a/5)
39. **Bizant, Justin II (565—578), 20 nummia, Thessalonica, 574/5.**
(AE, 25 mm, 5,57 gr; Wroth br. 117—8, str. 85; Tolstoj, III—IV, br. 184, str. 451; Hahn, II, br. 70e/10)

POPIS LITERATURE

Bernhart I—II

BERNHART, Max. *Handbuch zur Münzkunde der Römischen Kaiserzeit*, I—II. (Halle Saale 1926).

- Cohen II COHEN, Henri. *Description historique des monnaies frappées sous l'empire romain*², II. (Paris Londres 1882).
- CNI VI *Corpus nummorum italicorum*, VI. (Roma 1922).
- Hahn I—II HAHN, Wolfgang. *Moneta Imperii Byzantini*, I—II. (Wien 1973—1975).
- Mattingly IV MATTINGLY, Harold. *Coins of the Roman Empire in the British Museum*, IV. (London 1940).
- Miller v. Aichholz MILLER v. AICHHOLZ, Viktor. *Oesterreichische Miinzeprdgungen 1519—1928*. (Wien 1920).
- Morrisson II MORRISSON, Cecile. *Catalogue des monnaies Byzantines II*. (Paris 1970).
- Papadopoli I PAPADOPOLI ALDOBRANDINI, Nicolo. *Le monete di Venezia descritte ed illustrate ...*, I. (Venezia 1893).
- RIC III MATTINGLY, Harold — Edward SYDENHAM. *The Roman Imperial Coinage*, III. (London 1968).
- Sabatier I—II SABATIER, J. *Description générale des monnaies byzantines frappées sous les empereurs d'Orient*, I—II. (Paris 1862).
- Tolstoj I—IV TOLSTOJ, J. J. *Vizantiiskije moneti*, I—IV. (St. Petersburg 1912—1914).
- Wroth I—II. WROTH, Warwick. *Catalogue of the Imperial Byzantine Coins in the British Museum*, I—II. (London 1908).

OPIS TABLI

DESCRIPTION OF PLATES

Tafete *~2 Brojevi na tabalama odgovaraju brojevima kataloga.

Plates I^~2 Numbers on plates correspond to those of the Catalogue.

SUMMARY

COINS FOUND AT MAJSAN

The islet of Majsan, situated in the Channel of Pelješac, which is formed by the Pelješac Peninsula and the island of Korčula, lies to the South-East of the resort of Orebići. Majsan has been a desert -island for several centuries, after having served as an abode to the Prehistoric man, as well as in Antiquity, the Early Christian period and the Middle Ages, as witnessed by archaeological finds. The most remarkable remains are those of a monastic complex of long standing, the site of important historical events. The excavations were led by Cvito Fisković, Member of

the Yugoslav Academy of Science and Arts and former director of the Institute for the Preservation of Historical Monuments of Dalmatia in Split, who has kindly permitted the Author to use the numismatic evidence.

The excavations produced a total of thirty-nine various coins, found in the campaigns between 1965 and 1968, allowing the dating of several building periods of the monastery and giving us also a vague idea about the money circulation on the Eastern Adriatic shore over the centuries.

Eight specimens were ancient, twenty-nine belonged to the Middle Ages, two to more recent times. The bulk, however, can be dated between the 6th and 15th centuries A. D. The oldest coin discovered on Majsan was struck in the 2nd cent. B. C. (Cat. No. 1). One of the most interesting finds was a brooch mark (Cat. No. 3), pierced and probably worn by its owner on a string around his neck as a souvenir of a visit to some of the big cities of the empire. The second century A. D. is also represented by a *sestertius* of Faustina the Elder (Cat. No. 2), the third by two badly preserved *antoniniani* (Cat. Nos. 4—5) and the fourth by three equally badly preserved specimens (Cat. Nos. 6—8).

The most interesting coins are those of the 6th cent. A. D., which are also the most numerous: twenty-four Byzantine coins of various denominations. Some were found sporadically, but thirteen bronze coins form a hoard, contents of a purse lost in a sewer on the northern side of the main building. This hoard has been published in detail elsewhere (see note No. 2): its value was 460 *nummia* in total, formed by ten *folles* and three half-*folles*. Coins of only two Byzantine emperors, Justinian I and Justin II, were represented among them, the former with five and the latter with eight specimens, struck in the mints of Constantinople, *Thessalonica*, *Nicomedia*, *Cyzicus* and *Antiochia*. The *terminus post quem* for this rare hoard is the year 574/5.

There was also an individual find of a *folles* of Anastasius I (Cat. No. 9) and a few half-*folles* and *decariummia* of Justinian I (Cat. Nos. 10—14) and Justin II (Cat. Nos. 15—19) and finally a *tetarteron* of Alexius I (Cat. No. 20) and a barbarous scyphate of the 12th/13th centuries (Cat. No. 21)

Only two of the coins from Majsan were silver — two *piccoli*, one of the Venetian Doge Enrico Dandolo (Cat. No. 22) and the other from Padua (Cat. No. 23) from the Republican period between 1271 and 1328. Both were undug in the rubble close to the church in 1965. Such *piccoli* have been found both sporadically and in hoards all along the Eastern Adriatic Coast. There was also a Neapolitan copper piece of Ferdinand I (Cat. No. 24), unearthed in front of the church, as well as a Venetian *gazzetta*, the most frequent coin in Dalmatia (Cat. No. 23) and finally a 4 Kreuzer piece of Franz Joseph of Austria from 1861 (Cat. No. 26) minted at Kremnitz. One ought to mention a gold ducat of the Hungarian king Wladislaw II from 1514, found on the islet long before the excavations, now in private hands.

